

Nr 187.

Af herr **Crafoord**, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrad uppställning af statsbanornas utgifter och inkomster m. m.*

Inom landet finnes en allmänt utbredd åsikt, att vår ekonomiska ställning är mycket god, och att vår statsskuld, som tillkommen för produktiva ändamål, så fullständigt motsvaras af räntegifvande valuta, att vi bland öfriga nationer intaga ett synnerligen gynnsamt läge.

Hufvudsakligen ligger statsskulden placerad i våra statsbanor, hvarför, så länge statens järnvägsindustri lämnade ett öfverskott, som kunde täcka annuiteten å statsskulden, ofvan berörda finansiella uppfattning hade fog för sig.

Sedan några år tillbaka har ett ändradt förhållande inträdt, i det att årligen en så obetydlig del af statsbanornas trafikinkomster blifvit öfrig till annuitetsmedel, att statsbudgeten fordrat nya skatter för att få debet och kredit att gå ihop — ett förhållande som man dessutom med visshet kan förutse fortfarande skall komma att äga rum intill dess att omkostnaderna för statsbanornas förvaltning nedbringas på samma gång som inkomsterna på allra bästa sätt tillvaratagas.

Vid studiet af statsverkspropositionen finner man, att samtliga statens penningeförvaltande verk genom Riksdagsbeslut få sina stater fastställda med undantag för statsbanorna.

Detta förhållande har antagligen sin grund i att vid tiden för statsbaneanläggningarnes början här i landet man i saknad af erfarenhet hade svårt att på förhand beräkna detta verks stat och sedermera en gammal praxis utvecklat sig, att Kungl. Maj:t årligen bemyndigat kungl. järnvägsstyrelsen att af omhänderhafda medel bestrida de löpande utgifterna, som nu börja närma sig 60,000,000 kr.

Så länge utgifterna så handhades, att ett öfverskott årligen uppstod, tillräckligt för annuiteten, är det ju rätt förklarligt, att den undantagsställning, som beredts kungl. järnvägsstyrelsen, fått fortfara.

Emellertid hafva andra förhållanden inträffat. Vår statsbaneindustri har utvecklats till ett af landets största företag och balanserar enligt järnvägsstyrelsens senaste underdåniga berättelse för 1908 med ett nedlagdt kapital af 518,882,880 kr. 49 öre. Då inbetalningen till statskontoret samtidigt uppgick till 5,050,000 kr., utgjorde alltså afkomsten 1.05 %. Skillnaden mellan den erforderliga annuiteten och disponibla 1.05 % måste således fyllas genom pålagor, som Riksdagen hade att påtaga sig.

De oerhörda ekonomiska svårigheter, som häraf blifva en följd ligga i öppen dag — och då härtill kommer, att Riksdagen årligen för statsbanornas rationella drift har att påtaga sig högst afsevärda belopp, synes det mig riktigt, att Riksdagen på ett mera öfverskådligt sätt än hittills sättes i tillfälle att följa statsbaneindustrien, hvarför jag i fjol motionerade om skrifvelseförslag till Kungl. Maj:t om förändradt bokföringssystem vid statens järnvägar — denna motion föll dock i Riksdagen, men blef redan af årets öfverrevisorer upptagen, i det att dessa »efter en ingående granskning af Statens järnvägars bokföringssystem» i underdånighet hemställt till Kungl. Maj:t om tillsättande af en kommitté för att utreda denna fråga.

Ur flera synpunkter synes det mig riktigt, att Riksdagen sättes i tillfälle att godkänna statsbanornas arvodes- och kostnadsstat.

Emot en sådan anordning synes mig intet annat skäl tala än svårigheten för kungl. järnvägsstyrelsen att så lång tid i förväg som en Riksdagens pröfning skulle fordra uppgöra en tillförlitlig stat, hvilken ej blefve alltför approximativ. Med bokföringssystemets omläggning efter moderna principer skulle dock dessa svårigheter helt och hållet bortfalla.

Då nu emellertid en kommitté för riksbokföringens omdaning är i arbete, kunde man tänka sig, att en modern omläggning af de faktorer, som inverka på realiserandet af önskemålet, att Riksdagen skulle få tillfälle fastställa statsbanornas stater liksom de öfriga verkens, vore realiserbar.

Genom att ändra bokslutsåret från kalenderår till tiden 30 juni—1 juli skulle härofvän berörda svårighet, att så långt i förväg beräkna statsbaneutgifterna, bortfalla.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag därför till Riksdagen vördsamt framställa,

att Riksdagen behagade besluta en skrifvelse till Kungl. Maj:t dels med anhållan om att åtgärder vidtagas, så att Riksdagen genom en öfverskådlig och praktisk uppställning af statsbanornas utgifter och inkomster jämte å dessa inverkande faktorer, med biläggande af järnvägens öfverrevisorers berättelse, årligen blefve satt i tillfälle att följa gången af denna statens viktigaste affär, dels att statsbanornas kostnads- och arvodesstat fortast möjligt underställes Riksdagens pröfning.

Stockholm den 6 februari 1910.

I. G:son Crafoord.

Nr 188.

Af herr **Christiernson**, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser rörande tillhandahållande af lik för den anatomiska undervisningen.*

Det ämne jag i denna min motion drager under Riksdagens pröfning är af synnerligen ömtalig beskaffenhet, och kommer förmodligen min framställning att från den medicinska vetenskapens utöfvares sida betecknas som ett utslag af oförståelse för denna vetenskaps behof af »dissektionssubjekter». Mot en dylik vantolkning af mina uppsåt vill jag dock redan på förhand opponera mig. Just hänsynen till läkareutbildningen och värnaden för vetenskapen ha kommit mig att i det längsta tveka angående det nyttiga i en hänvändelse till Riksdagen i denna fråga, men de stora, påtagliga missförhållanden, som vidlåda nu gällande högst olikartade bestämmelser rörande tillgången till lik för den anatomiska under-